

TRIỂN KHAI TRI KIẾN GIẢI THOÁT

SÂN KHẤU NHÂN QUẢ

THÍCH NỮ NGUYỄN THANH

Ấn bản điện tử được đăng tải trên trang web
Tri Kiến Giải Thoát:

<https://www.trikiengiaithoat.net>

Ước mong mọi người sống không làm khổ
mình, khổ người và khổ chúng sanh.

Ngày 8 tháng 4 năm 2021

SÂN KHẤU NHÂN QUẢ

Phật tử Đ.K.L.Đ thưa hỏi

Hỏi: *Sư cô ơi, đọc đoạn này con không hiểu rõ lắm. Xin sư cô vui lòng giải thích giúp, con cảm ơn sư cô nhiều ạ. “Con đã biết nhân quả chỉ là một trò diễn xuất trên sân khấu chứ nó đâu có thật, thế mà vì vô minh chúng ta thấy nó có thật. Đời này cháu Ng. đóng vai trò điên khùng của nhân quả, chứ cháu Ng. có điên khùng đâu, thế mà con lại khổ đau và thương khóc, rõ ràng là con thương vay khóc mướn trên màn ảnh tivi”.*

Đáp: Kính gửi chú Đ.K.L.Đ!

Chúng ta cùng triển khai làm rõ câu nói của Trưởng lão Thích Thông Lạc, tại sao nhân quả là một trò diễn xuất trên sân khấu?

Như mọi người đã biết, sân khấu là nơi diễn ra các vở tuồng, vở kịch, bộ phim, các tiểu phẩm, buổi ca nhạc, các cuộc thi thời trang, các trò ảo thuật... Ví dụ như sân khấu kịch thì các diễn viên thực hiện những phân cảnh của vở kịch theo chỉ đạo của đạo diễn. Một diễn viên có thể đóng nhiều vở kịch khác nhau, hoặc một diễn viên có thể diễn nhiều vai trong cùng một vở kịch. Một vở kịch thì phải có khởi đầu và kết thúc.

Khi nói đến những diễn biến trên sân khấu, dù vui hay buồn, dù hài kịch hay bi kịch... thì mọi người đều hiểu là không có thật. Mọi cảnh đang diễn ra trước mắt đều là giả: sống giả, chết giả, cười giả, khóc giả, buồn giả, vui giả, yêu giả, thương giả, ghét giả... chứ không có ai nghĩ rằng những gì đang xảy ra trước mắt là thật cả, dù diễn viên có nhập vai có tốt đến bao nhiêu chăng nữa, bởi lẽ sau vai diễn, diễn viên cũng thay trang phục và trở về nhà như bao nhiêu người khác.

Sân khấu nhân quả cũng giống như sân khấu kịch mà thôi, chỉ khác ở chỗ: các diễn viên không biết mình đang diễn, không biết trước kịch bản và bị điều khiển bởi đạo diễn giấu mặt, vị đạo diễn đó chính là nghiệp lực tham, sân, si của chính mình. Chúng ta hãy xem xét qua các ví dụ sau để thấy rõ điều này:

Ví dụ 1: Có cậu học sinh đang vui mừng khoe với mẹ được điểm 10, nhưng sẽ thay đổi thái độ trở nên buồn bã, giận dữ nếu mẹ không thực hiện lời hứa thưởng quà nếu được điểm tốt trước đó. Một lúc sau thì con giận người ngoại, cậu bé lại bình thường như trước.

Như vậy, khi các duyên hợp đúng với lòng ham muốn như: làm bài tốt, được điểm giỏi, cô giáo khen... thì cậu vui mừng, tự hào; khi các duyên hợp đúng với tâm sân như: mẹ cậu không thực hiện lời hứa thưởng quà thì cậu giận dữ; một lúc sau khi các duyên hợp với nghiệp tham và sân không còn thì cậu người ngoại trở lại. Vì tâm trạng của cậu là do nghiệp

tham, sân, si điều khiển theo các duyên, nên cậu là diễn viên trên sân khấu nhân quả, lúc diễn vai vui, lúc diễn vai buồn, lúc diễn vai giận hờn, lúc thì diễn vai bình thường.

Ví dụ 2: Trên báo chí có đăng những câu chuyện, đại loại: Một người chồng hàng tháng đưa những món tiền lương hậu hĩnh về cho vợ, nên cô vợ rất vui và luôn nói những lời ngọt ngào, yêu thương với người chồng. Nhưng một thời gian, khi công ty khó khăn, thu nhập của người chồng giảm dần thì thái độ của người vợ cũng dần thay đổi, những lời ngọt ngào không còn nữa, thay vào đó là sự cau có, so đo, giận hờn, thậm chí là chê bai.

Vậy cô vợ này là ai? Có phải là người vợ thương yêu chồng mình không? – Chắc chắn là không. Đây là cô vợ nhân quả, bị điều khiển bởi lòng ham muốn, thái độ thay đổi theo các duyên: tiền chồng đem về nhiều thì vui, tiền chồng đem về ít thì buồn, giận, trách móc... Do đó, cô vợ này là diễn viên của nghiệp tham, sân, si mà thôi.

Ví dụ 3: Ông C. là một vị chủ tịch, đứng đầu một tỉnh có gần 1 triệu dân, rất quyền uy. Nhưng trong nhà thì đứa con trai duy nhất của ông bị nghiện ma túy, ông khuyên bảo kiểu gì nó cũng không nghe, khi nó lên con là nó ném đồ đạc và thậm chí đuổi đánh cả cha mình.

Vậy ông C. là ai? Ông là chủ tịch tỉnh, là cha con trai, hay là nạn nhân bị bạo hành? – Ông không là ai cả, ông chỉ là một công cụ, là diễn viên của

nghiep nhân quả. Khi ở văn phòng Ủy ban Nhân dân, duyên hợp tạo nên ông là chủ tịch, đứng đầu toàn tỉnh; ông lấy vợ, sinh con thì nhân quả đẩy ông làm cha của đứa con trai; do ông nợ con trai trong nhân quả nên nói nó không nghe và có khi còn đuổi đánh ông nữa.

Ví dụ 4: Anh A ở nhà thì thường chửi mắng vợ con, nhưng với hàng xóm, bạn bè anh A rất tốt, ai nhờ chuyện gì là nhiệt tình giúp đỡ. Vậy anh A là ai? Là người tốt hay xấu?

Anh A không là ai cả, anh là công cụ của nhân quả. Do người vợ nợ anh ta trong nhân quả, nên anh ta là công cụ của nhân quả để cho người vợ phải trả quả khổ bị chồng chửi mắng; còn với bạn bè, hàng xóm có nhân quả thuận, nên anh đóng vai nhân quả là một người nhiệt tình, năng nổ, hay giúp đỡ mọi người.

Ví dụ 5: Anh B rất buồn phiền về một chuyện trái ý trong cuộc sống, và anh rất muốn thoát khỏi tình trạng này, trở về một con người vui vẻ, lạc quan như xưa, nhưng không sao có thể vui vẻ được. Vậy trạng thái tâm có phải của anh B không?

Nếu là phải thì anh B phải có quyền với nó chứ? Tức là nói nó phải nghe, tại sao anh B bảo tâm hết buồn phiền nhưng không được? Như vậy, tâm trạng của anh B không phải của anh B, vậy tâm anh B của ai?

Tâm anh B là kết quả của nhiều duyên, đó là nghiệp buồn giận hợp với những chuyện trái ý, nghịch lòng xảy ra với anh B.

Nói rằng anh B buồn thì không đúng, vì anh ta có lúc buồn, lúc vui, mà phải nói rằng anh B đang bị nghiệp buồn giận chi phối hợp với các duyên bên ngoài tác động vào tâm, khiến cho tâm sinh buồn phiền, chán nản. Nên anh B là diễn viên trên sân khấu nhân quả, đang diễn vai buồn mà thôi.

Khi các duyên buồn giận tan đi thì anh B lại đóng các vai khác như hạnh phúc, lo lắng...

Ví dụ 6: Tỉnh thoảng cơ thể chúng ta bị đau nhức hoặc bị bệnh như đau răng, đau dạ dày, viêm phổi... Lúc đó ta muốn cho cơ thể khỏe mạnh trở lại, liệu nó có nghe không? Vậy cơ thể này có phải của ta không? Nếu là của ta thì ta bảo nó phải nghe chứ?

Như vậy, thân này không phải là ta, chỉ là thân duyên hợp, thay đổi theo nghiệp nhân quả. Nếu nhân quả khỏe mạnh thì cơ thể khỏe mạnh, nếu nhân quả bệnh thì cơ thể bệnh. Do đó, thân chúng ta cũng đang diễn theo các duyên nhân quả, chứ thân này không thật có là của ta.

Ví dụ 7: Trong một ngày hoặc một tháng... chúng ta tổng kết lại thái độ của bản thân mình thì thấy: có lúc vui, có lúc buồn, có lúc lo lắng, có lúc sáng suốt, có lúc mờ mịt... tùy theo hoàn cảnh. Vậy cái gì là của ta?

Không có gì là ta cả, tất cả các trạng thái của tâm đó đang diễn biến theo quy luật nhân quả, ta cũng chỉ là một diễn viên bị nghiệp nhân quả điều khiển nên tâm trạng lúc vui, lúc buồn, lúc hạnh phúc, lúc khổ đau...

Ví dụ 8: Từ bé đến lớn, rồi về già, chúng ta hãy thành thật trả lời: Ta là ai? Có phải là em bé không? Hay là người thanh niên? Hay là bác trung niên? Hay là cụ cao niên? Thật ra không có cái gì là ta cả, chỉ là những vai diễn theo nghiệp nhân quả điều khiển mà thôi. Duyên hợp giữa nghiệp lực và thân tứ đại lúc bé khác, lúc lớn khác, lúc già khác, lúc khỏe khác, lúc bệnh khác, lúc buồn khác, lúc vui khác... chứ không có gì là ta, là của ta cả.

Ví dụ 9: Chúng ta hãy quan sát hơi thở của mình thì sẽ thấy: lúc giận thì hơi thở gấp gấp, lúc bình thường thì hơi thở chậm hơn, lúc vui hơi thở khác, lúc buồn hơi thở khác, lúc thanh thản thì hơi thở điều hòa, tự nhiên. Vậy hơi thở này có phải của ta không?

Không, hơi thở của chúng ta vận hành, diễn biến theo nghiệp lực nhân quả, nghiệp thay đổi thì hơi thở thay đổi, tâm thanh thản thì hơi thở tự nhiên.

Như vậy, trên cuộc đời này không có gì là thật hết, ngay cả thân tâm mình cũng không có thật, chỉ là duyên hợp nghiệp lực nhân quả mà thôi. Hay nói một cách khác, thân tâm chúng ta là những diễn viên trên sân khấu nhân quả, mà trên sân khấu thì không

có gì là thật cả, tại sao chúng ta lại thương vay khóc mướn theo những vở tuồng này?

Đối với người điên thì duyên hợp như thế nào?

Người điên là người đã tạo nghiệp điên loạn, mất trí (không làm chủ được ý thức) như: sát sanh quá nhiều; đã từng làm cho nhiều người hoặc nhiều loài vật khiếp sợ, kinh hãi; tự mình tu ức chế tâm hoặc dạy người khác tu ức chế tâm... Nghiệp điên loạn sẽ tương ứng với thân tứ đại có hệ thần kinh yếu kém, nên dễ mất kiểm soát ý thức, nói năng lung tung, không làm chủ được hành vi. Người ngoài nhìn vào trạng thái mất kiểm soát đó thấy bất thường, gọi là “*điên khùng*”, “*tâm thần*”...

“*Trạng thái điên*” là duyên hợp giữa nghiệp điên loạn, hệ thần kinh yếu kém và có thể gồm cả sự kích động từ bên ngoài... Như vậy, không có người điên, mà chỉ có “*trạng thái điên*” do các duyên hợp lại trong một giai đoạn nào đó của con người. Trạng thái này cũng không phải luôn luôn tồn tại, mà có lúc xuất hiện, lúc thì không. Bằng chứng là khi ngủ say thì người điên cũng như những người bình thường khác, hoặc “*người điên*” cũng có lúc tỉnh táo, họ vẫn nghe người thân gọi, vẫn vui mừng khi được giúp đỡ, an ủi, cho quà...

Người điên dù không làm chủ được ý thức, nhưng họ vẫn có trạng thái tâm thanh thản, an lạc và vô sự, nhưng xuất hiện rất ngắn, 1/100 giây, 1/10 giây, hay 1 giây... mà chính họ cũng không nhận ra, chứ không phải là lúc nào họ cũng “*điên*”.

Vì thế, không có người điên khùng mà chỉ có nhân quả hợp duyên nên trạng thái điên khùng. Do đó, Trưởng lão Thích Thông Lạc đã dạy trong bài **“Chuyển nhân quả”**: ***“Đời này cháu Ng. đóng vai trò điên khùng của nhân quả, chứ cháu Ng. có điên khùng đâu”***, tức là cháu Ng. là diễn viên đang bị nhân quả nghiệp điên chi phối, nên diễn vai mất trí, điên khùng, nói năng thiếu kiểm soát, không làm chủ được hành vi... được gọi là trạng thái “điên”.

Có người bị điên, tâm thần ở một giai đoạn nào đó trong cuộc đời khi nghiệp điên hợp với các duyên như chịu một cú sốc quá lớn do mất mát vật chất hoặc tinh thần, nhưng sau đó hết nghiệp điên thì họ trở về trạng thái của một người bình thường.

Người bình thường khi không đủ chánh niệm tỉnh giác thì đều có những lúc không kiểm soát được hành vi của mình, những lúc đó cũng không khác gì người điên, nhưng vì trạng thái đó bộc lộ trong thời gian ngắn, ít người nhận ra, nên chúng ta không gọi là “điên”.

Những tâm trạng sân giận, buồn phiền, tham lam, nghi ngờ, đố kỵ, ích kỷ, hơn thua, lo lắng, sợ hãi, hạnh phúc, khổ đau... cũng vậy, chỉ là kết quả của vở diễn trên sân khấu của nhân quả.

Một người đang bình thường, nếu ai đó nói hoặc làm điều gì trái ý họ thì nghiệp sân sẽ phát khởi tác động vào tâm, thể hiện ra ý nghĩ bức tức, lời nói khó nghe, hành động chống đối, tìm người này đập nhanh, hơi thở dồn dập, khuôn mặt đỏ bừng hoặc tím

tái... Như vậy, người đó đang thực hiện vai diễn do đạo diễn giấu mặt là nghiệp sân điều khiển, với kịch bản không được biết trước.

Nếu người này không có nghiệp sân thì dù ai có chửi mắng, mạ nhục thế nào họ vẫn bình thản như thường. Trong cuộc sống, có những người có sức bình tĩnh rất cao, dù ai có nói gì họ cũng bình thản, dù khó khăn, chướng ngại gì họ cũng không rối loạn, những người này nghiệp sân rất ít. Ngược lại, có những người dễ có điều gì trái ý nghịch lòng là nổi nóng, giận hờn do nghiệp sân sâu dày điều khiển.

Khi chúng ta thiếu sáng suốt, thiếu tỉnh giác, hành động theo sự chi phối của nghiệp tham, sân, si thì chúng ta sẽ mãi mãi là công cụ, là diễn viên trên sân khấu của nhân quả. Còn nếu chúng ta tỉnh giác, xả bỏ nghiệp tham, sân, si, không làm theo sự chi phối của nó, tức là ngăn ác diệt ác, thì chúng ta làm chủ nhân quả, không phải là diễn viên trên sân khấu nhân quả, mà là người đứng ra ngoài sân khấu nhân quả. Trạng thái tâm thanh thản, an lạc, vô sự là trạng thái tâm không nhân quả, không bị nhân quả chi phối, tác động, đó là trạng thái giải thoát.

Phương pháp tu tập đầu tiên mà Đức Phật dạy là: ***“Ngăn ác diệt ác, sanh thiện tăng trưởng thiện pháp”***, tức là dạy chúng ta biết cách phòng hộ không tạo nghiệp ác mới và xả tâm chướng ngại trước sự tác động của nghiệp cũ.

Người an vui trong nhân quả là người ngăn ác diệt ác.

Người sống đạo đức nhân bản – nhân quả, sống không làm khổ mình khổ người là ngăn ác diệt ác.

Người biết sống nhẫn nhục, tùy thuận, bằng lòng là người ngăn ác diệt ác.

Người xả tâm, ly tham, sân, si là người ngăn ác diệt ác.

Người giữ tâm bất động trước ác pháp và cảm thọ là ngăn ác diệt ác.

Người ngăn ác diệt ác là người xả bỏ nghiệp tham, sân, si, khiến cho nghiệp tham, sân, si không thể đạo diễn những vở tuồng khổ đau trên sân khấu nhân quả được nữa, nên người đó làm chủ tâm của mình.

Tóm lại, cuộc đời con người là chuỗi bi hài kịch tiếp nối nhau trên sân khấu nhân quả, nơi nghiệp lực tham, sân, si là vị đạo diễn dàn dựng nên những vở tuồng khổ đau sanh, già, bệnh, chết. Muốn thoát khổ, chúng ta phải biết ngăn ác diệt ác trong tâm của mình, thì tâm không còn bị nhân quả chi phối, luôn an trú trong trạng thái thanh thản, an lạc, vô sự.

TM. Ban Biên Tập

Sc. Nguyên Thanh

**Ước mong mọi người sống không làm khổ mình,
khổ người và khổ chúng sanh.**